

Odpowiedź Panu Ernestowi Wojtylce.

W czasopiśmie „Sylwan“ Serja B, nr. 5 z 1936 r. ukazał się artykuł Pana E. Wojtylki, w którym WSzanowny Krytyk wyraził szereg wątpliwości w stosunku do zastosowanych przeze mnie metod pracy porównywalności drzewostanów oraz troskę o kierunek dalszych badań.

Zarzuty powyższe możnaby ująć w następujące punkty:

a) Czy można było porównywać wysokości drzewostanów różnowiekowych (od 50—100 lat) po sprowadzeniu ich wysokości do wspólnego wieku porównawczego, 50 l. przy zastosowaniu do obliczeń „prawdopodobnie“ wzoru Lorey'a¹⁾.

b) Czy w międzyczasie, t. j. od 50 do 100 letniej rozpiętości wieku drzewostanów badanych nie zaszły w glebie tak wybitne różnice, że wogóle uniemożliwiają porównanie drzewostanów wyrosłych w różnych warunkach.

c) Twierdzenie, że wyniki podane przeze mnie w punkcie 4 mej pracy (Na glebach, których pokrywą stanowią przejściowe torfy leśne, grubości od 6—26,5 cm

---

¹⁾ Na prawdopodobieństwie opiera Sz. Krytyk dalsze rozważania.

rosną drzewostany, których wysokości maleją w miarę wzrastania grubości torfu) nie są zgodne z wynikami otrzymanymi przez Sz. Krytyka drogą przyrostów przeciętnych, za pomocą redukcji ostatnich kilku lat.

Po kolei postaram się wyjaśnić powyższe zarzuty.

ad a). Metody pracy, jakimi posługiwałem się przy oznaczaniu średniej wysokości drzewostanu, przytaczam obecnie dla usunięcia dowolnej interpretacji, jaką Sz. Krytyk zastosował. Obliczenie średniej wysokości drzewostanu oparto na zasadzie pomiaru wszystkich drzew¹⁾.

Na pow. próbnej $25\text{ m} \times 25\text{ m}$ w kwadrat pomierzono wszystkie drzewa i proporcjonalnie do ilości i grubości ścięto drzewa modelowe po kilkanaście sztuk na każdej powierzchni.

Od wierzchołków ściętych drzew modelowych powyżej 50 l. odliczono taką ilość okółków, jaką posiadało drzewo w 50 r. (po obliczeniu wieku drzewa na pniaku), oraz w 80 r. w drzewostanach powyżej 80 lat.

Następnie za pomocą średniej arytmetycznej ilości i wysokości drzew modelowych wypośredkowano średnią wysokość drzewostanu, w 50 i 80 l. Zamiast przedstawić zależności wysokości drzewostanów od poziomu wody wglębnej, ilości cząstek gleby mniejszych od $0,25\text{ mm}$ oraz jakości próchnicy na dwu wykresach (grupy drzewostanów około 50 i 80 letnich), zdecydowałem się, wobec zgodnego przebiegu powyższych krzywych, zestawić je na wspólnym wykresie, odnosząc przebieg wysokości wszystkich drzewostanów powierzchni próbnych do wieku najmłodszych drzewostanów, t. j. 50-letnich (ryc. 7, str. 172).

Wzoru Lorey'a nie stosowałem, gdyż szablonowe zastosowanie tegoż przy moich badaniach byłoby nie tylko nieuzasadnione, ale wprost błędne.

ad b). Oczywiście, że zmiany w glebie mogły zajść w ciągu 50 lat. Porównywalność obranych przeze mnie drzewostanów wynika jednak choćby z prawa Lundegårdha (o czynnikach zbliżających się do minimum)²⁾.

Tutaj jednak pozwolę sobie na uwagę, że Sz. Krytyk dając mi radę, w tym względzie wedle Jego zdania „mające niepoślednie i pierwszorzędne znaczenie“ dla dalszych badań, nie uwzględnia tychże w artykule Swoim, umieszczonym nawet tuż za moją pracą, w tym samym nrze „Sylwana“³⁾, w którym są również rozpiętości w warunkach siedliska, zabiegach hodowlanych i t. d. Powoływanie się na artykuły Prof. Sucheckiego i Langa przez Sz. Krytyka i przytaczanie zdań urywkowych zniekształcających sens artykułów — nasuwają mi myśli, że Sz. Krytyk nie rozumiał ich treści.

ad c). Przytoczona przez Sz. Krytyka na str. 157 rubryka 6 — zawiera średnią wysokość drzewostanu obecną $\pm$ przyrost okresowy wysokości w *m*. Przeprowadzona w ten sposób redukcja pow. pr. 10 (65 lat) oraz pow. pr. 6 (63 lat) na rok 65 i wyciągnięty stąd wniosek niezgodności z wynikami mej pracy, wyjaśniam następująco: zależności między miąższością warstwy torfu przejściowego a wysokością drzewostanu przedstawiłem w 50 r. Osiągnięcie tych danych przez oznaczenie okółków w 50 r. uważam za metodę zupełnie pewną. Mego twierdzenia

¹⁾ Drzew opanowanych na badanych powierzchniach nie znaleziono z powodu trzebieży prowadzonych od lat wielu.

²⁾ Lundegårdh. Klima u. Boden. 1930. Mitscherlich. Bodenkunde f. Land u. Forstwirte. 1923.

³⁾ E. Wojtylko. „Sylwan“ s. A, 1935 r.

a) Studia na²⁾ zasem wyznaczania pierwszej trzebieży w drzewostanach sosnowych, str. 179.

b) Współzależność między długością korony i pełnością strzały drzewa rosnącego na wolności i w zwartym drzewostanie, str. 1.

---

nie zmienia w danym wypadku możliwość zaistnienia innych warunków w późniejszym rozwoju drzewostanu (np. po przebicciu przez korzenie warstwy przejściowego torfu leśnego, zmiany w kwasowości pokładu torfu i t. d.). Że takie zmiany na przejściowych torfach leśnych mogą zajść, rzecz ta nie ulega wątpliwości.

Następnie pragnę nadmienić, że wysokości drzewostanów pow. pr. Nr. 7 i 13 są od pokładu torfu niezależne, gdyż rosną one na torfie o tej samej miąższości. Wykazywanie zatem różnic 1,6 m (jakkolwiek podobną redukcję uważam za rzecz niedopuszczalną) jest rzeczą obojętną.